

BIUDŽETINĖ ĮSTAIGA ŠIAULIŲ „AUŠROS“ MUZIEJUS

1	9	0	7	5	7	0	3	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---

(įstaigos kodas)

PATVIRTINTA
Šiaulių „Aušros“ muziejaus
Direktoriaus 2024 m. kovo d.
veiklos įsakymu Nr. V1-

DARBO SU MOTORINIU DISKINIU METALO-BETONO PJŪKLU SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 18

I. BENDROJI DALIS

1. Dirbti su motoriniu diskiniu metalo pjūklų (toliau pjovimo įrenginiu) gali asmuo, susipažinęs su naudojamu įrenginio eksploatacijos instrukcija, pasitikrinęs sveikatą, išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos darbo vietoje, bei gaisrinės saugos instruktavimus.
2. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso nuostatomis.
3. Pranešimo apie nelaimingą atsitikimą tvarka:
  - 3.1. pačiam nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, jei gali, nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai bei darbuotojų atstovui;
  - 3.2. pamačius ar sužinojus, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą telefonu 112. Pranešti apie nelaimingą atsitikimą įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui;
  - 3.3. kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, darbo vieta ir įrenginių būklė turi likti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu dėl to kyla pavojus aplinkui esančių darbuotojų gyvybei ar sveikatai, galima daryti tik būtinus pakeitimus apie tai surašant aktą;
  - 3.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, kreiptis į gydymo įstaigą ir nedelsiant pranešti darbdaviui, ar jo įgaliotam asmeniui.
4. Pranešimo apie darbo metu pastebėtus trūkumus tvarka:
  - 4.1. savavališkai nešalinti darbo priemonių, įrenginių ir pastatų gedimų, taip pat juose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų gedimų;
  - 4.2. nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui apie darbo ir darbų saugos priemonių gedimus, apie padėtį darbo vietose, keliančią pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.
5. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti, esant nesaugiai darbo vietai:
  - 5.1. darbus, kuriuos saugiai atlikti neapmokytas;
  - 5.2. jei įrenginiai yra techniškai netvarkingi;
  - 5.3. jeigu darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ir gyvybei;
  - 5.4. jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina darbuotojo apsaugos nuo rizikos veiksnių, o asmeninės apsaugos priemonės neišduotos;
  - 5.5. jei asmeninės apsaugos priemonės techniškai netvarkingos arba nepatikrintos, neišbandytos.
6. Asmens higienos reikalavimai - dirbti tik su tvarkingais ir švariais drabužiais, avalyne; rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis; nelaikyti maisto produktų darbo vietoje ir nevalgyti.
7. Darbuotojui, nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

8. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

- 8.1. neuždengtos įrenginio judančios dalys, pjovimo diskas;
- 8.2. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindys), užkrauti judėjimo keliai;
- 8.3. triukšmas, dulkės;
- 8.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;
- 8.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;
- 8.6. terminiai nudegimai, įpjovimai;
- 8.7. benzino garai;
- 8.8. krintantys, griūvantys daiktai;
- 8.9. dirbant su kai kurių rūšių metalu kuriame yra švino, gali išsiskirti pavojingų ir toksiškų dujų, kurios gali sukelti pavojų naudotojo ir kitų aplink esančių asmenų sveikatai;
- 8.10. įrenginio saugios eksploatacijos taisyklių nesilaikymas.

9. Visos sukamųjų mechanizmų besisukančios dalys turi būti apsaugotos gaubtais, aptvarais ar kitomis priemonėmis, neleidžiančiomis darbuotojui ar jo kūno dalims patekti už apsaugą. Įrenginiai turi būti tvarkingi, įžeminti.

10. Darbdavys (įvertinęs profesinės rizikos veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Darbuotojas privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, jas prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį, pranešti vadovui apie jų netinkamumą naudoti.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

11. Prieš pradėdamas dirbti pjovimo įrenginiu darbuotojas privalo:

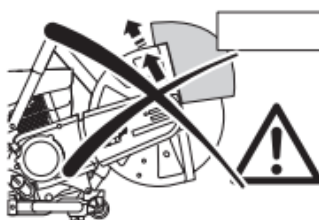
- 11.1. apsivilkti tvarkingais darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti apsauginę darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Darbo metu būtina naudoti visas asmenines apsaugos priemones, kurias nurodo įrenginio gamintojas eksploatacijos instrukcijoje (apsauginius darbo rūbus, šalną, apsauginius akinius arba veido skydelį, odines pirštines, apsauginę avalynę).
- 11.2. pasiruošti darbo vietą (ant grindų neturi būti metalo nuopjovų, grindys turi būti sausas ir neslidžios, darbo vieta neapkrauta ruošiniais);
- 11.3. vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas;
- 11.4. pasiruošti pagalbinį inventorių ruošiniams bei gatavai produkcijai sudėti, taip pat talpyklas metalo nuopjovoms sudėti;
- 11.5. prieš pradėdamas dirbti, benzininis diskinis pjūklas turi būti patikrintas, jis turi veikti nepriekaištingai ir saugiai;
- 11.6. būtina įsitikinti, ar pjovimo diskas yra geros būklės (jeigu jis nusidėvėjęs, yra apgadintas arba sulenktas, tuoj pat pakeisti jį nauju), pjovimo diskas yra tinkamai sumontuotas, apsauginis gaubtas yra užfiksuotas, tinkamai sumontuota rankų apsauga, tinkamai įtemptas „V“ formos diržas, droselis gali laisvai judėti ir niekur nestranga, rankenos yra švarios bei saugos, o kombinuotasis jungiklis veikia tinkamai;
- 11.7. įjungti benzininį diskinį pjūklą tik visiškai jį surinkus ir patikrinus. Ne pilnai surinktą pjovimo įrenginį naudoti draudžiama;
- 11.8. patikrinti ant įrenginio esančių saugos ženklų tvarkingumą, esant nusidėvėjimui būtina atnaujinti;
- 11.9. patikrinti: benzino kiekį įrenginio bake.
12. Pastebėjus bet kokį gedimą, ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti darbo vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

13. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra

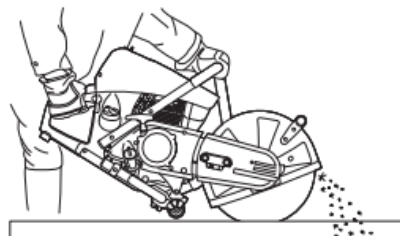
- žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Užtikrinti švarą ir tvarką, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, neužkrauti jų, susidariusias atliekas pamainos pabaigoje pašalinti į tam skirtą vietą.
14. Būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti ir netrukdyti dirbti kitiems. Neleisti į savo darbo vietą pašalinių asmenų.
  15. Metalų pjūklui naudoti laikantis įrenginio gamintojo reikalavimų.
  16. Degalus pilti saugioje, lygioje vietoje. Pilti degalus esant ant sukrautos medžiagų krūvos arba panašioje vietoje griežtai draudžiama.
  17. Prieš pilant degalus į benzininį diskinį pjūklą, išjungti jo variklį ir palaukti kol variklis atvės.
  18. Pilant degalus, visuomet mūvėti apsaugines (o ne įprastas darbo) pirštines.
  19. Nėkvėpuoti degalų garais. Degalų garų įkvėpimas gali kelti pavojų sveikatai.
  20. Neišlieti degalų. Išliejus degalus, benzininį diskinį pjūklą tuoj pat nuvalyti. Jei ant drabužių patenka degalų, iš karto pakeisti juos.
  21. Užtikrinti, kad degalai netekėtų į dirvą (aplinkos apsauga). Degalų pildymui pasirinkti tinkamą pagrindą.
  22. Degalų negalima pilti uždaroje patalpose. Degalų garai kaupiasi šalia grindų (sprogimo pavojus).
  23. Įsitikinti, kad sandariai užveržtas užsukamas degalų bakelio dangtelis.
  24. Prieš įjungiant variklį, pasitraukti bent 3 metrų atstumu nuo tos vietos, kurioje pilti degalai į benzininį diskinį pjūklą, bet ne išilgai pjovimo disko (kibirkščių sklaidimo) krypties.
  25. Naudoti tik patvirtintas ir pažymėtas talpas degalams gabenti ir saugoti.
  26. Įrenginiu dirbti, jį prižiūrėti ir transportuoti tik taip, kaip nurodyta jų gamintojų. Naudoti tik tinkamo dydžio, originalias detales ar įrenginio komponentus.
  27. Darbą pjovimu įrenginiu organizuoti taip, kad šalia būtų koks nors asmuo, kuris galėtų padėti nelaimingo atsitikimo atveju (kurį galima būtų pakviesti).
  28. Draudžiama naudoti benzininį diskinį pjūklą šalia degių medžiagų arba sprogių dujų. Benzininis diskinis pjūklas gali kelti kibirkštis, kurios gali sukelti gaisrą arba sprogamą.
  29. Įsitikinti, kad kiti darbuotojai yra saugiu atstumu nuo pjovimo įrenginio.
  30. Pjaustant ruošinius, kurių svoris viršija 25 kg, juos keliant ir įstatant į stakles, būtina naudoti kėlimo įrenginius (rankomis kelti draudžiama).
  31. Draudžiama palikti be priežiūros veikiančią įrenginį. Nutraukiant darbą, nors ir trumpam laikui, reikia sustabdyti įrenginį ir išjungti variklį.
  32. Keisti pjovimo diskus, tepti besisukančias dalis, valyti drožles, veikiant įrenginiui draudžiama. Visi aptarnavimo ir remonto darbai atliekami tik išjungus įrenginį.
  33. Keičiant pjovimo diską vadovautis sukimosi krypties ženkliniu.
  34. Pjaunant nekeisti pjovimo krypties.
  35. Naudoti pjovimo diskus tik toms medžiagoms pjauti, kurioms jie yra skirti. Būtina naudoti tinkamos rūšies diskus – arba metalams, arba mūriui.
  36. Pjovimo disko vidinė montavimo anga (skersmuo) privalo tiksliai atitikti veleno skersmenį. Jeigu montavimo anga yra didesnė nei veleno skersmuo, privaloma naudoti tarpiklio žiedą (priedą).
  37. Diskas turi būti be defektų, nenaudoti pažeistų pjovimo diskų.
  38. Visada priveržti pjovimo disko montavimo varžtą 30 Nm sukimo momento jėga. Kitaip pjovimo diskas gali kraipytis.
  39. Prieš paleidžiant pjovimo diską, įsitikinti, ar stovite tvirtai. Kairę pėdą visada statyti ant galinės rankenos, o kitą rankeną tvirtai suimti ranka (nykščiu ir pirštais). Kitais būdais įrankį paleisti draudžiama.
  40. Paleidžiant benzininį diskinį pjūklą, jis turi būti gerai atremtas ir tvirtai laikomas.
  41. Pjovimo diskas turi nieko neliesi.
  42. Jeigu pjovimo diskas naujas, išbandyti jį, paleidžiant jį bent 60 sekundžių didžiausiu greičiu. Tikrinant naują pjovimo diską, įsitikinti, kad išilgai disko sukimosi linijos nebūtų žmonių arba jūsų paties kūno dalių, nes esant diskui su defektais, jis gali skilti, o nusviestos dalys gali sužeisti.
  43. Dirbant benzininiu diskinio pjūklui, visada jį laikyti abejomis rankomis. Galinę rankeną laikyti dešine ranka, o priekinę skersinę – kaire ranka. Laikyti rankenas tvirtai, nykščiai turi būti nukreipti į kitus pirštus.

44. Atleidus droselio svirtį, diskas dar kurį laiką suksis (laisvoji eiga).
45. Laikyti benzininį diskinį pjūklą taip, kad nekvėpuotumėte išmetamosiomis dujomis. Nedirbti uždaroje patalpose, giliose olose ar grioviuose (pavojus apsinuodyti išmetimo garais).
46. Išjungti benzininį diskinį pjūklą iš karto, pastebėjus bet kokius jo veikimo pasikeitimus.
47. Išjungti variklį prieš tikrinant „V“ formos diržą arba prieš jį įtempiant, prieš keičiant pjovimo diską, taip pat keičiant pjovimo priedo padėtį (šoninę arba vidurinę padėtį) arba šalinant gedimus.
48. Išgirdus arba pajutus kokius nors pjūklo veikimo sutrikimus, tuoj pat išjungti variklį ir patikrinti diską.
49. Nedėti perkaitusio benzininio diskinio pjūklo ant išdžiūvusios žolės arba kitų degių daiktų. Slopintuvas yra labai karštas (užsiliepsnojimo pavojus).
50. Panaudojus šlapiojo pjovimo būdą, pirmiausiai atjungti vandens tiekimą, tuomet leisti diskui paveikti bent 30 sekundžių, kad būtų pašalintas likęs vanduo ir įrenginys nesurūdytų.
51. Dirbant benzininiu diskiniu pjūklą, gali įvykti atatranka ir užstrigimas. Atatranka įvyksta tuomet, kai pjaunama viršutine disko dalimi (1 pav.). Dėl to benzininis diskinis pjūklas didele jėga nevaldomai metamas naudotojo link. Pavojus susižeisti.

1 pav. Pjovimas viršutine dalimi.

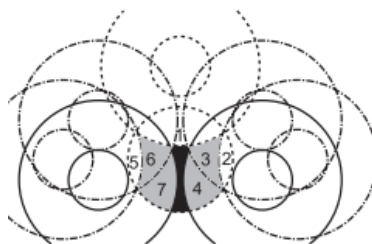
52. Norint išvengti atatrankos niekada nepjauti 1 pav. pavaizduota pjovimo disko dalimi. Ypač būti atsargiam, pakartotinai įtaisant pjovimo diską į pirmiau pradėtus pjauti pjūvius.
53. Pjūviui susiaurėjus (ruošiniui įtrūkus arba stipriai jį spaudžiant), diskas užstringa. Dėl to benzininis diskinis pjūklas staiga nevaldomai, didele jėga šoka pirmyn. Pavojus susižeisti.
54. Norint išvengti užstrigimo, laikytis šių nurodymų:
  - 54.1. toliau pjaunant pirmiau pjauti pradėtus pjūvius, benzininis diskinis pjūklas turi veikti visu greičiu.
  - 54.2. visada atremti ruošinį taip, kad pjūvį veiktų įtempimo jėgos, kad pjūvis nesusispaustų ir pjovimo diskas neužstrintų ruošinyje.
  - 54.3. pradedant pjauti, atsargiai nuleisti diską ant ruošinio.
  - 54.4. niekada nepjauti daugiau nei vieno ruošinio.
55. Naudokite benzininį diskinį pjūklą tik esant geram apšvietimui ir matomumui.
56. Metalų pjovimas:
  - 56.1. visada naudoti asmenines apsaugos priemones kvėpavimo takams;
  - 56.2. pjovimo diskui sukantis dideliu greičiu, lietimosi taške metalas kaista ir lydosi. Pasukti apsauginį gaubtą kaip įmanoma atokiau pjūvio (2 pav.), kad žiežirbų srautas būtų nukreiptas pirmyn, atokiai nuo naudotojo;

2 pav. Pjūklo padėtis pjovimo metu.

- 56.3. nustatyti pjovimo kryptį, pažymėti pjūvį ir įpjauti medžiagą, parinkus vidutinį disko sukimosi greitį, kad padaryti orientyrinį griovelį, paskui paleisti benzininį diskinį pjūklą visu greičiu ir spausti jį stipriau;
- 56.4. laikyti diską tiesiai ir vertikaliai. Nepaverti jo, nes gali skilti. Stumti benzininį diskinį pjūklą pirmyn–atgal. Nespausti disko tiesiog į medžiagą;

56.5. storus ruošinius pjauti etapais (3 pav.);

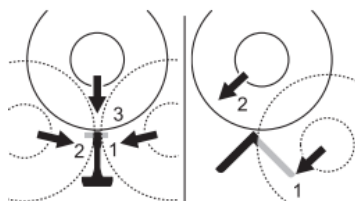
3 pav. Storų medžiagų pjovimas.

56.6. plonus vamzdelius ir vamzdžius galima pjauti tiesiu pjūviu žemyn;

56.7. didesnio skersmens vamzdžius pjauti taip pat kaip ir apvalius gaminius;

56.8. norint kad įrankis nepasvirtų ir jį būtų lengviau valdyti, neleisti diskui įeiti į medžiagą per giliai. Geriau pjauti negiliai, aplink ruošinį;

56.9. „I“ formos sijas ir „L“ formos strypus pjaukite etapais (4 pav.);

4 pav. „I“ ir „L“ formų pjovimas.

56.10. juostas ir plokštes pjauti taip pat kaip ir vamzdžius: išilgai plačiosios pusės, ilgu pjūviu;

56.11. norint, kad diskas neužstrigtų, pjaunant įtempimo jėgų veikiamą medžiagą (atremtą medžiagą arba konstrukcijų medžiagą), visada padaryti įrantą atramos (spaudimo) pusėje, paskui pjauti iš įtempimo pusės;

56.12. esant medžiagos įtempimo tikimybei, būti pasiruošus galimai atotrūkiui. Įsitikinti, ar esant reikalui galėsite atsitraukti.

57. Mūro ir betono pjovimas:

57.1. visada naudoti asmenines apsaugos priemones kvėpavimo takams apsaugoti;

57.2. pjaunant cementą, akmenis ir betoną, kyla daug dulkių. Norint ilgiau naudoti pjovimo diską (aušinant), pagerinti matomumą ir išvengti per didelio dulkių kėlimo, rekomenduojama naudoti šlapiąjį, o ne sausojo pjovimo būdą;

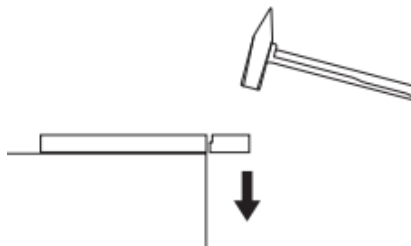
57.3. pjaunant šlapiuoju būdu, diskas tolygiu dažniu drėkinamas, varvinant vandenį ant abiejų jo pusių;

57.4. patraukti pašalinius objektus (smėlį, akmenis ir vinis) iš darbo vietos;

57.5. pjovimo diskui greitai sukantis, lietimosi taške iš pjovimo griovelio dideliu greičiu svaidomos pjaunamos medžiagos dalelės. Pasukite apsauginį gaubtą žemyn, kaip įmanoma toliau nuo pjūvio kad pjaunamos medžiagos dalelės būtų svedžiamos pirmyn, toliau nuo naudotojo;

57.6. pažymėkite pjūvį, paskui išilgai viso planuojamo pjūvio ilgio padaryti maždaug 5 mm griovelį. Vėliau, atliekant tikrąjį pjūvį, šis griovelis tiksliai nukreips benzininį diskinių pjūklą;

57.7. pjaunant plokščius ruošinius, nepjauti per visą medžiagos storį vienu kartu. Padaryti negilų griovelį, o paskui padėti ruošinį ant plokščio paviršiaus švariai nudaužti likusią medžiagos dalį (5 pav);

5 pav. Plokščio paviršiaus pjovimas.

57.8. pjaunant tam tikro ilgio dalimis, pjaunant kiaurai medžiagos, darant išpjovas ir pan., būtinai suplanuoti pjūvių kryptį ir eiliškumą taip, kad nupjaunama dalis neužstrigdytų disko ir kad krentančios dalys nesužeistų kitų žmonių.

58. Atlikti įrenginio remonto, aptarnavimo darbus gali asmuo išmanantis ir mokantis saugiai atlikti šį darbą vadovaujantis įrenginio gamintojo eksploatacijos instrukcijos reikalavimų.

59. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, atlikinėti darbus, nesusijusius su užduotimi. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJAIS

60. Įsijungus apsauginei ar priešgaisrinei signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą: apžiūrėti pažeistą zoną; elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją; jei reikia, iškviešti specialiąsias tarnybas bendruoju pagalbos telefonu 112.

61. Kilus gaisrui, jei reikia iškviešti ugniagesius bendruoju pagalbos telefonu 112; evakuoti žmones; gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga), informuoti tiesioginį vadovą.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

62. Baigus darbą išjungti įrenginį, laikantis jo eksploatacijos instrukcijos reikalavimų. Sutvarkyti darbo vietą, nuvalyti pjūklą, sudėti įrankius, atliekas į tam skirtą vietą. Nusirengti darbo drabužius, nusiplauti rankas šiltu vandeniu su muilu.

63. Apie visus darbo metu pastebėtus nesklandumus ar trukumus informuoti tiesioginį vadovą.

Instrukciją parengė UAB „Saugotyra“